

DEEL III VAN DE GELOOFSARTIKELEN:

VAN GOD, DE HEILIGE GEEST.

ZONDAG 20.

De Artikelen van het Christelijk geloof, die wij hebben moeten van de twee eerste Personen in het enig, Goddelijk Wezen, namelijk *de Vader* en *de Zoon*, zijn in de vorige Zondagen verklaard. Nu volgt een uiteenzetting van het geloof dat wij hebben moeten inzake de derde Persoon in de Godheid, namelijk van *de Heilige Geest*. Dat wordt uitgedrukt in de woorden: „Ik geloof in den Heiligen Geest.”

Vraag 53: Wat gelooft gij van de Heilige Geest?

Antwoord: Dat Hij tezamen met de Vader en de Zoon waarachtig en eeuwig God is a). Ten andere, dat Hij ook mij gegeven is b), opdat Hij mij door een oprecht geloof Christus en al. Zijn weldaden deelachtig make c), mij trooste en eeuwig bij mij blijve d).

- a. Gen. 1 : 2, Job 33 : 4, Jes. 48 : 16, Hand. 5 : 3v.; id. 13 : 3 en 28 : 25 (vgl. Hand. 6 : 8v.); 1 Kor. 3 : 16, id. 6 : 19, id. 12 : 4-6.
- b. Matth. 28 : 19, Rom. 8 : 9-15v., 2 Kor. 1 : 2v.; id. 5 : 5, Gal. 4 : 6, 1 Joh. 3 : 24 en 4 : 13.
- c. Gal. 3 : 14, 1 Kor. 6 : 11 en 17, 1 Petrus 1 : 2.
- d. Hand. 9 : 31, Joh. 14 : 6, 1 Petrus 4 : 14.

Verklaring van Vraag 53.

Nu volgt het derde deel van de Geloofsartikelen, namelijk van God de Heilige Geest, zonder Wie ons de kennis van de voorafgaande Artikelen van geen nut zijn zou. Want het zou niet veel nut afwerpen, al wisten wij, dat de Vader de Schepper van alle dingen, en de Zoon de Verlosser is, in Wie de Vader alle weldaden der zaligheid weggelegd heeft; indien niet de kennis van en het geloof in de Heilige Geest, en onze heiligmaking erbij komt. Want zij die door de Heilige Geest gedreven worden, die behoren aan God toe, en wie de Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe, Rom. 8: 14 en 9.

Dit (derde) deel omvat een zestal Artikelen, waarvan het eerste handelt over de Persoon van de Heilige Geest Zelf; het tweede over de Kerk, die door de Heilige Geest vergaderd, geregeerd en behouden wordt, en de vier volgende betreffen de weldaden van de Messias, die aan de Kerk door de Heilige Geest geschonken worden, namelijk: van de gemeenschap der heiligen, de vergeving der zonden, de wederopstanding des vleses en het eeuwige leven.

Over God de Heilige Geest.

Vooraf twee zaken worden in Antwoord 53 van de Catechismus inzake de Heilige Geest verklaard:

1e. Zijn Persoon, en 2e. Zijn ambt. Maar om dat goed te kunnen verstaan, willen we deze dingen op de rij af nagaan:

1. Wat het woord Geest betekent.
2. Wie en wat de Heilige Geest is.
3. Wat Zijn ambt is.
4. Welke en hoe velerlei Zijn gaven zijn.
5. Door Wie Hij gegeven wordt.
6. Aan wie, en in hoeverre Hij gegeven wordt.
7. Hoe Hij gegeven en ontvangen wordt.
8. Hoe Hij behouden wordt.
9. Of, en zo ja: hoe, Hij verloren wordt.
10. Waarom en hoezeer Hij nodig is.
11. Waaraan men weten kan, dat Hij in ons woont.

1. Wat het woord Geest betekent.

1^e Het woord „Geest” luidt in het Grieks „pneuma” en in het Latijn „Spiritus”; beide stammen ze van woorden die „blazen” betekenen. Het woord „Geest” wordt in de Schrift in verschillende betekenissen gebruikt. Soms betekent het een oorzaak, d.w.z. een drijvende en bewegende natuur of kracht; en die kan óf *ongeschapen* zijn, zoals God een Geest genoemd wordt, Joh. 4 : 24; óf *geschapen*: en dat zijn óf onlichamelijke, goede en verkeert.; (geesten), Ps. 104 : 4, Hand. 23 : 8; en de zielen der mensen, Ps. 2 : 7: „en in zijn neusgaten geblazen den adem des levens”, vgl. Ps. 104 : 29; óf lichamen, zoals de winden en drijvende dampen, Joh. 3 : 8: „De wind (dat is: de Geest) blaast waarheen Hij wil.”

Soms wordt het woord gebruikt voor hetgeen door deze oorzaak voortgebracht wordt, of voor een drijving en beweging; en als zodanig betekent het

1. soms de lucht, die gedreven wordt,
2. soms de drijving en beweging van de lucht;
3. soms de wasems en dampen, die van elders (aan)gedreven worden;
4. soms ook de werkzaamheden van het hart, hetzij goede of verkeerde: b.v. de Geest der aanneming tot kinderen, der vreze, der hoererij, der sluimering, der dwaling, enz.; en
5. de gaven des Heiligen Geestes, Joh. 7 : 39: „Dit zeide Hij van den Geest, Denwelke ontvangen zouden die in Hem geloven”, 1 Thess. 5 : 19: „Blust den Geest niet uit.”

In ons Leerboek betekent het woord „Geest” de bewegende Oorzaak of de Beweger Zelf, namelijk de derde Persoon in de Heilige Drie-eenheid, welke „Geest” genoemd wordt. Want 1e. deze Persoon is een geestelijk, onlichamelijk en onzienlijk Wezen.

2e. Hij wordt door de Vader en de Zoon geblazen, d.w.z. dat Hij van Beiden uitgaat, en Zelf is Hij de Beweger en Aandrijver der Goddelijke werken. Want de Vader en de Zoon werken door deze Geest de werkzaamheden in de harten der gelovigen; waarom Hij ook de kracht des Allerhoogsten genoemd wordt, Luk. 1 : 35; 3e. Die Geest is God, mét de Vader en de Zoon, Joh. 4 : 24: „God is een Geest.”

En deze Persoon wordt „*Heilig*” genoemd, omdat 1e. Hij in en door Zichzelf, en van nature heilig is; en 2e. is Hij de Persoon, Die de uitverkorenen door Zichzelf heilig maakt; maar de Vader en de Zoon doen zulks door de Heilige Geest.

2. *Wie en wat de Heilige Geest is.*

De Heilige Geest is de derde Persoon in de waarachtige en enige Godheid, en Hij gaat uit van de Vader en de Zoon; Hij is met Beiden mede-eeuwig, en ook van hetzelfde Wezen en Hun evengelijk; door Beiden wordt Hij uitgezonden in de harten der uitverkorenen, opdat Hij hen heiligt tot het eeuwige leven.

Om deze definitie tegenover de ketters te kunnen bevestigen, moeten wij de Godheid van de Heilige Geest uit de Heilige Schrift bewijzen, zoals al eerder de Godheid van de Zoon bewezen werd, namelijk:

1. Dat de Heilige Geest een Persoon is, Die van Zichzelf bestaat.
2. Dat Hij de derde Persoon is, of dat Hij een Ander is, onderscheiden van de Vader en de Zoon.
3. Dat Hij waarachtig is met de Vader en de Zoon, of: Dat Hij de Vader en de Zoon evengelijk is.
4. Dat Hij dezelfde Goddelijke natuur met de Vader en de Zoon deelachtig is, of: Dat Hij van die Godheid een Persoon is, en eens-wezens met de Vader en de Zoon. *De Heilige Geest is een Persoon, Die van Zichzelf bestaat.* Want Hij is verschenen, en heeft een lichaam of lichamelijke gedaante gehad, zoals van een duive. Bij Christus' Doop geschiedde het, dat de Heilige Geest op Hem nederdaalde in lichamelijke gedaante, als een duive. En op de Pinksterdag heeft Hij gezeten op een ieder van de Apostelen, in de gedaante van verdeelde en vurige tongen, Hand. 2 : 3. Maar nu kan een eigenschap of werkzaamheid van gemoed of hart niet enige lichamelijke en zichtbare gedaante aannemen of dragen. Want een toevallige zaak kan niet alleen geen andere gedaante aannemen, maar moet ook zelf een bestand wezen hebben, waarin ze zijn kan. Hij is God, 1 Kor. 3 : 16: „Weet gij niet, dat gij Gods tempel zijt en de Geest Gods in ulieden woont?" Hand. 5 : 3: „Waarom heeft de satan uw hart vervuld, dat gij den Heiligen Geest liegen zoudt?" en direct daarna in vers 4: „Gij hebt den mensen niet gelogen, maar Gode"; vgl. ook Jes. 40 : 7 en 13, Hand. 28 : 25 en Ef. 4 : 30.

En op welke manier de ketters ook zeggen dat Hij *God* genoemd wordt, toch kunnen ze niet ontkennen dat Hij een Persoon is, Die van Zichzelf bestaat. Want God is een waarachtig Wezen, Dat bestaat. Maar onze Godzaligheid, goedheid en alle andere geestelijke werkzaamheden en genegenheden kunnen geen God genoemd worden.

5. Wij worden gedoopt in de Naam des Heiligen Geestes, evenals in de Naam des Vaders en des Zoons; d.w.z. op Zijn bevel, naar Zijn wil en op Zijn gezag worden wij gedoopt, Matth. 28 : 19. Maar wij worden geenszins gedoopt op bevel, naar de wil of op gezag van iets, dat dood is, of dat niet bestaat, of van enige gaven. Dus is Hij een Persoon, Die niet minder van Zichzelf bestaat als de Vader en de Zoon.

De Heilige Schrift kent Hem de eigenschappen van een Persoon toe; bij voorbeeld, dat Hij onderwijst, in alle waarheid leidt en troost, Joh. 14-16; dat Hij de gaven uitdeelt, gelijk Hij wil, 1 Kor. 12 : 11; dat Hij versterkt, regeert, heiligt, Apostelen roept en zendt, Hand. 20 : 21, en dat Hij door hen spreekt, Luk. 12 : 12: „De Heilige Geest zal u in dezelfde ure leren, hetgeen gij spreken moet", Hand. 13 : 2: „Zondert Mij af beiden Bárnabas en Saulus", en id. 16 : 7: „Zij poogden naar Bithynië te reizen; en de Geest liet het hun niet toe." Ook verkondigt Hij toekomstige dingen, Joh. 16 : 13: „En de toekomstige dingen zal Hij u verkondigen." Hij profeteert, b.v. van Simeons dood, Luk. 2 : 26; van Judas de verrader, Hand. 1 : 16; van de reis van Petrus naar Cornelius, Hand. 10 : 19; van de banden en moeilijkheden, die Paulus te Jeruzalem zou lijden, Hand. 20 : 23; van de afvalligen en bedriegers in de laatste tijden, 1 Tim. 4 : 1; van de betekenis van het

ingaan des Hogepriesters in het Heilige van de eerste tabernakel, Hebr. 9 : 8; van het Nieuwe verbond, Hebr. 10 : 15; van het lijden van Christus, en van de heerlijkheid die daarop volgen zou, enz., 1 Petrus 1 : 11. De Geest bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen, en roept „Abba, Vader”, Rom. 8 : 15 en 26, Gal'. 4 : 6. Hij wordt verzocht door degenen die liegen, Hand. 5 : 9. En tenslotte: Hij getuigt mét de Vader en de Zoon in de hemel, 1 Joh. 5 : 7.

Al deze dingen bij elkaar bewijzen duidelijk, dat de Heilige Geest met voorbedachten rade werkt, en onderscheiden is van de gaven in de mensen.

Ja, de Heilige Schrift onderscheidt Hem nadrukkelijk van de gaven, 1 Kor. 12 : 11: „Doch deze dingen alle werkt één en dezelfde Geest, delende aan een iegelijk in het bijzonder gelijkerwijs Hij wil”, en even tevoren, in vers 4: „En er is verscheidenheid der gaven, doch het is dezelfde Geest.” Deze en dergelijke teksten bewijzen, dat onder de Geest niet anders verstaan moet worden dan de Persoon, Die de gaven werkt.

Tegenwerping. De Heilige Geest is een gave van God, Hand. 2 : 38. En een gave is geen persoon. Dus is de Heilige Geest ook geen Persoon.

Antwoord. Een gave kan ook een persoon zijn. Want de Zoon is ook een Gave van God, Die ons van de Vader geschonken wordt, Jes. 9 : 5 en Jobs. 4 : 10; en nochtans is Hij een Persoon. De Heilige Geest is zulk een Gave, door Welke ons alle andere gaven gegeven worden, zoals in 1 Kor. 11 : 12 geleerd wordt. En Hij wordt een Gave genoemd, omdat Hij ons van de Vader en de Zoon gezonden en geschonken wordt, Joh. 15 : 26: De Trooster, „Dien Ik u zenden zal van den Vader, namelijk de Geest der waarheid, Die van den Vader uitgaat.”

De Heilige Geest is een andere Persoon dan de Vader en de Zoon.

Dit blijkt uit het volgende:

1e. Omdat Hij is de Geest des Vaders en des Zoons, Die van Beiden uitgaat. En niemand is zijn eigen Geest, zoals niemand zijn eigen Vader, noch iemand zijn eigen Zoon is. Daarom is Hij van Beiden onderscheiden.

2e. Omdat Hij in de Heilige Schrift met nadruk een ander dan de Vader en de Zoon genoemd wordt, Joh. 14 : 16: „Ik zal den Vader bidden en Hij zal u een *anderen* Trooster geven”, en id. 15 : 26: „Dien Ik u zenden zal van den Vader”; 1 Joh. 5 : 7: „Drie zijn er, Die getuigen in den hemel: de Vader, het Woord en de Heilige Geest.” Daarom is Hij dus van Beiden onderscheiden.

3^e. Omdat Hij van de Vader en de Zoon in de harten der gelovigen gezonden wordt. Dus is Hij dan ook van Beiden onderscheiden. Want niemand wordt door zichzelf gezonden. Wel kan iemand uit eigen wil en van zichzelf komen, maar niemand kan door zichzelf gezonden worden, Joh. 15 : 26: „Dien Ik u zenden zal van den Vader”, Joh. 14 : 26: „Welken de Vader zenden zal in Mijnen Naam.”

4e. Omdat Hem onderscheiden eigenschappen worden toegeschreven: de Heilige Geest gaat alleen uit van de Vader en de Zoon; Hij alleen is verschenen in de gedaante van een duive, Luk. 3 : 22, en van vuur, Hand. 2 : 3, en niet de Vader of de Zoon. En *Christus* wordt gezegd ontvangen te zijn, niet uit de Vader of de Zoon, maar uit de Heilige Geest, d.w.z., door Diens werking, Luk. 1 : 35: „De Heilige Geest zal over u komen en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwten. Daarom ook dat Heilige, Dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden.” Zo blijkt dus dat Hij van de Vader en de Zoon onderscheiden is.

Sommige ketteren die zich gewonnen moeten geven aan deze bewijzen uit de Heilige Schrift, belijden dat de Heilige Geest een Persoon is; maar zij ontkennen

dat Hij van de Vader onderscheiden is, en maken deze tegenwerpingen.

Tegenwerping 1. De „kracht des Allerhoogsten" is de Vader. De Heilige Geest heet „de kracht des Allerhoogsten", of des Vaders: dus is Hij geen ander dan de Vader.

Antwoord. De „kracht des Allerhoogsten" heeft twee betekenissen. Allereerst betekent zij de natuur en almacht van God Zelf, die aan alle Drie Personen gemeen is. Dus kan in deze zin van elke Persoon gezegd worden, dat Hij de „kracht des Allerhoogsten" is, d.w.z. het almachtig Goddelijk Wezen of Zijn natuur. Daarnaast betekent „de kracht des Allerhoogsten" de Persoon van de Heilige Geest alléén, Die in eigenlijke zin de kracht des Allerhoogsten genoemd wordt, omdat de Allerhoogste door de Persoon Zelf werkt. En zo is alleen de Heilige Geest de kracht van God.

Bovendien, al neemt men het in de eerste betekenis, dan is het toch nog onjuist gezegd: de kracht des Allerhoogsten is de Vader. Want niet alleen de Vader, maar ook de Zoon is de Allerhoogste. Want zoals de Engel de Vader de Allerhoogste noemt, Luk. 1 : 32: „Hij zal de Zoon des Allerhoogsten genaamd worden", zo noemt ook Zacharias de Zoon, Christus: „de Allerhoogste", Luk. 1 : 76: „En gij, kindeken, zult een Profeet des Allerhoogsten genaamd worden; want gij zult voor het aangezicht des Heeren henegaan, om zijn wegen te bereiden": dat zijn de wegen van Christus, Wiens voorloper Johannes de Doper geweest is.

Tegenwerping 2. Het woord „Geest" is aan alle Drie Personen gemeenschappelijk. Daarom moet het niet uitsluitend op de Derde Persoon betrokken worden. Want hetgeen aan de Drie Personen gemeen is, behoort niet op Een alleen te worden toegepast.

Antwoord. Dit geven wij toe, wanneer het woord „Geest" genomen wordt voor het ganse Goddelijke en Geestelijke Wezen; maar niet, wanneer het een manier of orde van het Wezen betekent. Want de Vader, de Zoon en de Heilige Geest zijn een Geest, omdat Zij één God zijn, Die een Geest is, Joh. 4 : 24. Maar de Derde Persoon wordt onderscheidenlijk *de Heilige Geest* genoemd, enerzijds omdat Hij van de Vader en de Zoon geblazen wordt, en van Beiden uitgaat; anderzijds, omdat Hij door de voorgaande wil des Vaders en des Zoons werkt, d.w.z. dat Hij de uitverkorenen heilig maakt. Want Wie blaast, is een Ander dan Die geblazen wordt, hoewel Hij niet iets anders is, d.w.z. een andere Persoon, of een ander Wezen, zoals nog nader bewezen zal worden. En Hij is ook de Derde Persoon naar de manier en orde van het Wezen en Zijn werking. Want Hij is en werkt van de Vader en van de Zoon; zoals de Zoon de Tweede Persoon is, omdat Hij van de Vader is, en zoals de Vader de Eerste is, omdat Hij van niemand is.

Dat Hij waarachtig God is, de Vader en de Zoon evengelijk.

Dit blijkt uit de volgende bewijzen:

1. Wie het gehele Wezen Gods zo in Zich heeft, dat Hij Zelf dit Wezen is..., Die is noodzakelijk aan de Vader en de Zoon gelijk. Want het Wezen Gods kan niet gedeeld worden, Het is allereenvoudigst, zodat Degene aan Wie Het medegedeeld wordt, niet een deel, maar het gehele Wezen meegedeeld wordt. Maar in de Heilige Geest is het gehele Wezen der Godheid aldus: Dat Hij uitgaat van de Vader en de Zoon, en de Geest is van Beiden, Joh. 13 : 26. Want zoals de geest die in de mens is, van hetzelfde wezen met hem is, zo is ook de Geest Die in God is, van het Wezen Gods. En de *uitgang* van de Heilige Geest is een mededeling van het Goddelijke Wezen, waardoor de Derde Persoon in de Godheid alleen ontvangt van de Vader en de Zoon; zoals een geest van hem, wiens geest hij is, hetzelfde en

gehele Wezen is, Dat de Vader en de Zoon hebben en behouden; gelijk de *generatie van de Zoon* een mededeling is van het Goddelijke Wezen, waardoor de Tweede Persoon in de Godheid — zoals een Zoon van de Vader! — alleen hetzelfde en gehele Wezen ontvangt, Dat de Vader heeft en behoudt.

Vervolgens: Dat de Heilige Geest van de Vader én van de Zoon uitgaat, wordt tegen de dwalingen der Grieken (Oosterse kerken) bewezen:

- a. Omdat Hij zowel de Geest des Zoons als des Vaders is. Want Hij wordt de Geest des Zoons genoemd, Rom. 8 : 9 en Gal. 4 : 6; niet, zoals Die Hem van de Vader gegeven is, maar als zijnde uit Zijn eigen Wezen; aangezien de Zoon de Vader gelijk en van hetzelfde Wezen met Hem is, zoals tevoren aangetoond werd.
- b. De Zoon geeft ook de Heilige Geest, evenals de Vader, Joh. 15 : 26; 20 : 22 en 1 : 33: „Deze is het Die met den Heiligen Geest doopt.”
- c. De Heilige Geest ontvangt de wijsheid des Zoons, die Hij ons openbaart, Joh. 16 : 14: „Hij zal het uit het Mijne nemen en zal het u verkondigen.” Maar daar Hij waarachtig God is, eenswezens met de Vader en de Zoon, kan Hij niets ontvangen dan alleen van Degene, van Wiens Wezen Hij is. Dus gaat Hij ook uit van de Zoon.

2. Alle Goddelijke eigenschappen worden in de Schrift zowel aan de Heilige Geest als aan de Vader en de Zoon toegeschreven.

Hij wordt *eeuwig* genoemd, want Hij is geschapen geweest vóór alle dingen, Gen. 1 : 2: „en de Geest Gods zweefde op de wateren.”

Oneindig, want Hij woont in alle uitverkorenen, Rom. 8 : 9, 1 Kor. 3 : 16: „de Geest Gods woont in ulieden”, 2 Tim. 1 : 14: „door den Heiligen Geest Die in ons woont.”

Almachtig: want Hij heeft met de Vader en de Zoon alle dingen geschapen, en onderhoudt ze nog Ps. 33 : 6: „Door het Woord des HEEREN zijn de hemelen gemaakt, en door den Geest Zijns monds al hun heir”, Matth. 12 : 28: „door den Geest Gods werp Ik de duivelen uit”, 1 Kor. 12 : 11: „Doch deze dingen alle werkt één en dezelfde Geest, delende aan een iegelijk in het bijzonder gelijkerwijs Hij wil.” Hij is oneindig *wijs*, 1 Kor. 2 : 10: „De Geest onderzoekt alle dingen, ook de diepten Gods.”

Hij is oneindig *goed* en *heilig*, ja de Oorzaak van alle goedheid en heiligheid in de schepselen, Ps. 143 : 10: „Uw goede Geest geleide mij in een effen land”, en 1 Kor. 6 : 11: „maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt gerechtvaardigd in den Naam des Heeren Jezus en door den Geest onzes Gods.”

Onveranderlijk, Hand. 1 : 16: „deze Schrift moest vervuld worden, welke de Heilige Geest voorzegd heeft.”

De *Waarheid*, aan Wie men niet twifelen moet, want Hij is de Fontein der waarheid, Joh. 16 : 13: „Maar wanneer Die zal gekomen zijn, namelijk de Geest der waarheid, Hij zal u in alle waarheid leiden”,

Onuitsprekelijk *barmhartig*. Rom. 5 : 5: „de liefde Gods is in onze harten uitgestort door den Heiligen Geest, Die ons is gegeven”, Rom. 8 : 26: „desgelijks komt ook de Geest onze zwakheden mede te hulp”, enz. Gramschap tegen de

zonden, ook tegen die verborgen zijn, de zondaars in de eeuwige straf werpende, Jes. 63 : 10: „zij zijn wederspanning geworden en zij hebben Zijnen Heiligen Geest smarten aangedaan", Ef. 4 : 30: „Bedroeft den Heiligen Geest Gods niet, door Welken gij verzegeld zijt tot den dag der verlossing", Hand. 5 : 9: „Wat is het dat gij onder u hebt overeengestemd te verzoeken den Geest des Heeren?" en Matth. 12 : 32: „Wie tegen den Heiligen Geest zal gesproken hebben, het zal hem niet vergeven worden, noch in deze eeuw noch in de toekomstende."

3. Dezelfde Goddelijke werken die aan de Vader en de Zoon toegeschreven worden, worden ook aan de Heilige Geest toegekend; enerzijds de algemene werken, zoals b.v. de schepping, onderhouding en regering van alle dingen, Job 26 : 13: „Door Zijn Geest heeft Hij de hemelen versierd", en id. 33 : 4: „De Geest Gods heeft mij gemaakt", enz.; anderzijds ook de bijzondere, zoals b.v. de wonderwerken, Matth. 12 : 28: „Indien Ik door den Geest Gods de duivelen uitwerp", 1 Kor. 12 : 4: „Er is verscheidenheid der gaven, doch het is dezelfde Geest", en Hand. 2 : 4: „En begonnen te spreken met andere talen, zoals de Geest hun gaf uit te spreken." Ook de werken, die eigenlijk behoren tot de zaligheid der Gemeente, zoals de roeping en zending van Profeten en Apostelen, Jes. 48 : 16: „Nu, de Heere HEERE en Zijn Geest heeft mij gezonden"; Handel. 13 : 2: „En als zij den Heere dienden en vastten, zeide de Heilige Geest: Zondert Mij af beiden Bárnabas en Saulus", enz., en id. 20 : 28: „Zo hebt dan acht op uzelf en op de gehele kudde, over dewelke u de Heilige Geest tot Opzieners gesteld heeft." De dienaren gaven te geven, die tot de dienst(ervulling) nodig zijn, Luk. 12 : 12: „De Heilige Geest zal u in dezelfde ure leren, hetgeen gij spreken moet", 1 Kor. 12 : 7: „Een iegelijk wordt de openbaring des Geestes gegeven tot hetgeen oorbaar is." De verkondiging van de Profetische en Apostolische leer, 2 Petrus 1 : 21: „de heilige mensen Gods, van den Heiligen Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken." De instelling der sacramenten, Matth. 28 : 19: „Dezelve dopende in den Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes", Hebr. 9 : 8: „Waarmede de Heilige Geest dit beduidde (n.l. door het eenmaal 's jaars ingaan van de Hogepriester in het Heilige), dat de weg des Heiligdoms nog niet openbaar gemaakt was", enz. De voorzegging en bekendmaking van toekomstige dingen, Joh. 16 : 13: „de toekomstige dingen zal Hij u verkondigen"; Hand. 11.: 28: Agabus „gaf te kennen door den Geest dat er een hongersnood zou wezen", enz.; 1 Tim. 4 : 1: „de Geest zegt duidelijk, dat in de laatste tijden sommigen zullen afvallen van het geloof." De verzameling der Gemeente, Ef. 2 : 22: „Op Welken ook gij mede gebouwd wordt tot een woonstede Gods in den Geest", 1 Kor. 12 : 13: „Ook wij allen zijn door enen Geest tot één lichaam gedoopt." De verlichting des verstands, Joh. 14 : 26: De Heilige Geest „zal u alles leren", id. 16 : 13: „Hij zal u in al de waarheid leiden"; Ef. 1 : 17: God geve u „den Geest der wijsheid en der openbaring in zijn kennis" De wedergeboorte en heiligmaking, Joh. 3 : 5: „Zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest", enz., 2 Kor. 3 : 18: „En wij allen, met ongedekten aangezichte de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest." Het leven en de daden van de Godzaligen regeren, Rom. 8 : 14: „Zovelen als er door den Geest Gods geleid worden, die zijn kinderen Gods." Hand. 16 : 7: „En aan Mysië gekomen zijnde, poogden zij naar Bithynië te reizen, en de Geest liet het hun niet toe." vertroosten in aanvechtingen, Joh. 14 : 26: „De Trooster, de Heilige Geest, Welken de Vader zenden zal in Mijnen Naam"; Hand. 9 : 31: „De Gemeenten dan werden gesticht; en wandelende in de vreze des Heeren en de vertroosting des Heiligen Geestes, werden vermenigvuldigd"; Zach.

12 : 10: „Doch over het huis Davids zal Ik uitstorten den Geest der genade en der gebeden.” De wedergeborenen beveiligen ¹⁾ tegen alle geweld en aanvechtingen, en tot het einde toe behouden, Jes. 11 : 2: „En op Hem zal de Geest der sterkte rusten”, Joh. 14 : 16: „En Hij zal u een anderen Trooster geven, opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid”, Ef. 1 : 13: „in Welken gij ook zijt verzegeld geworden met den Heiligen Geest der belofte.” De zonden vergeven en tot kinderen aannemen, Rom. 8 : 15: „Gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen”, 2 Kor. 3 : 17: „waar de Geest des Heeren is, aldaar is vrijheid”; 1 Kor. 6 : 11: „maar gij zijt gerechtvaardigd in den Naam des Heeren Jezus en door den Geest onzes Gods.” Het eeuwige leven en de zaligheid geven, Rom. 8 : 11: „En indien de Geest Desgenen, Die Jezus uit de doden opgewekt heeft, in u woont, zo zal Hij Die Christus uit de doden opgewekt heeft, ook uwe sterfelijke lichamen levend maken door Zijnen Geest, Die in u woont.” De zonden oordelen, Joh. 16 : 8: „En Die gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde”; Matth. 12 : 31: „maar de lastering tegen den Geest zal den mensen niet vergeven worden.” 4. Aan de Heilige Geest wordt dezelfde Goddelijke eer bewezen als de Vader en de Zoon. Nu moet men aan geen schepsel, maar alleen aan God Goddelijke eer en dienst bewijzen. Daarom is de gelijkheid in eer, een zeer duidelijk bewijs voor Zijn Godheid. Wij zijn Zijn tempel, 1 Kor. 3 : 16: „Weet gij niet, dat gij Gods tempel zijt en de Geest Gods in ulieden woont?” Wij worden vanwege het sacrament des Doops ertoe verplicht, om aan de Vader, de Zoon en de Heilige Geest dezelfde eer en dienst te bewijzen, Matth. 28 : 19. En de voornaamste onderdelen van Zijn dienst zijn: Ons vertrouwen en hoop op Hem stellen, Joh. 14 : 1: „Uw hart worde niet ontroerd”, en id., 16: „En Ik zal den Vader bidden en Hij zal u een anderen Trooster geven, opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid.” Hem boven alle dingen liefhebben, Ef. 4 : 30: „Bedroeft den Heiligen Geest Gods niet, door Welken gij verzegeld zijt tot den dag der verlossing.” Hem vrezen, Hand. 5 : 9: „Wat is het dat gij onder u hebt overeengestemd te verzoeken den Geest des Heeren?” Hem gehoorzamen, Hand. 7 : 51: „Gij wederstaat altijd den Heiligen Geest; gelijk uwe vaders, alzo ook gij”; Rom. 8 : 14: „Zovelen als er door den Geest Gods geleid worden, die zijn kinderen Gods.” Van de heiligen aangeropen en aanbeden worden, Ef. 3 : 16: „Opdat Hij u geve, naar den rijkdom Zijner heerlijkheid, met kracht versterkt te worden door Zijnen Geest in den inwendigen mens”; 2 Kor. 13 : 13: „en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u allen.” (Vgl. N.G.B., art. 11 en D.L., V, art. 15).

Bezwaren tegen de Godheid van de Heilige Geest en Diens gelijkheid met de Vader en de Zoon.

Tegenwerping 1. De waarachtige God is niet van een ander, maar van Zich Zelf. Evenwel is de Heilige Geest van een Ander. Dus is Hij niet waarachtig God.

Antwoord. De waarachtige God is niet van een ander, ten opzichte van Zijn Wezen, maar wel wat betreft Zijn Persoon. Want de Schrift getuigt van de Zoon en de Heilige Geest, dat Zij niet minder waarachtig God zijn als de Vader, en dat nochtans de Persoon des Zoons van de Vader, en de Persoon des Heiligen Geestes van de Vader én de Zoon is.

Tegenwerping 2. Wie alles van een ander heeft, is minder dan degene van wie hij het heeft. Nu, de Heilige Geest heeft alles van de Vader en de Zoon; dus is Hij minder dan die Beiden.

Antwoord. Wie alles van een ander heeft, zodat hij óf niet alles heeft wat de ander heeft van wie hij ontvangt; óf dat van zijn eigen natuur en oorsprong niet heeft,

maar alleen ontvangt door de gunst van hem die het hem schenkt, die is minder. Maar de Heilige Geest bezit het ganse Goddelijke Wezen, niet bij wijze van geschenk, maar door de eeuwige uitgang van de Vader en de Zoon.

Tegenwerping 3. De Vader heeft door de Zoon alles gemaakt, Joh. 1 : 3. Daarom heeft Hij ook de Heilige Geest gemaakt.

Antwoord. De woorden die op de aangehaalde tekst volgen, mogen niet weggelaten worden; want die weerleggen deze tegenwerping: „en zonder Hetzelve is geen ding gemaakt, dat gemaakt is.” Want door die woorden wordt de Heilige Geest van het getal der schepselen buitengesloten. Want in de Schrift wordt niet van Hem gezegd, dat Hij gemaakt is, maar dat Hij uitgaat van de Vader en de Zoon.

Tegenwerping 4. „Noch iemand kent den Vader dan de Zoon”, Matth. 11 : 27. Daarom kent de Heilige Geest Hem niet, en dus is Hij aan de Vader en de Zoon niet gelijk in wijsheid.

Antwoord. Op deze en dergelijke tegenwerpingen dient men te antwoorden volgens deze regel, die zeer vast en zeker is: Wanneer in de Heilige Schrift één van de Goddelijke Personen tegenover de schepselen of de verzonnen (af)goden geplaatst wordt en van ze onderscheiden wordt, dan worden van de Godheid de andere Personen niet uitgesloten, maar alleen die dingen, waartegen deze Persoon gesteld wordt, zoals in de aangehaalde tekst. Als alle Personen behalve de Zoon, van de kennis des Vaders buitengesloten zouden worden, dan zou ook de Vader Zichzelf niet kennen, en ook de Zoon zou dan Zichzelf niet kennen; en dan zouden alle Personen, behalve de Vader, van de kennis des Zoons buitengesloten worden. Dus is dit de betekenis (van de aangehaalde tekst): Dat geen enkel schepsel tot de kennis des Vaders komen kan, tenzij Hij Zichzelf door de Zoon openbaart. En dat de Heilige Geest van deze openbaring niet uitgesloten wordt, leert Christus in Joh. 15 : 26: „Die (n.l. de Geest der waarheid) zal van Mij getuigen.”

Tegenwerping 5. Wie gezonden wordt, is minder dan degene die hem zendt. Nu wordt de Heilige Geest van de Vader en de Zoon gezonden. Daarom is Hij dan ook minder dan die Beiden.

Antwoord. Het is niet altijd waar, dat wie gezonden wordt, minder is dan de zender. Want *een* gelijke kan zijns-gelijke ook wel zenden. Zoals dus de Zoon van de Vader gezonden is — en Hij is de Vader evengelijk — toch nemen die zending en gehoorzaamheid niet de *gelijkheid in macht* weg, zoals Cyrillus terecht zegt.

Bewijs, dat de Heilige Geest met de Vader en de Zoon eenswezens is, d.w.z. dat Hij met Beiden de éne en waarachtige God is.

Omdat de Vader en de Zoon *één* Geest hebben, Die van Hen Beiden uitgaat, zoals al eerder aangetoond werd; en Die ook zo uitgaat, dat Hij nochtans in Beiden blijft. Daarom heet de Geest de Geest Gods, „in God” en „uit God.” En in God is niets, dat niet van hetzelfde Goddelijke Wezen met Hem is. Dus bezit Hij het Goddelijke Wezen, Dat Hem meegedeeld is, en ook hetzelfde en gehele Wezen. Want Het kan niet vermenigvuldigd of verdeeld worden, noch kan er een ander geschapen worden.

Omdat Hij de HEERE, *Jehovah* is. En dat is niemand anders dan de enige waarachtige God. Want er is maar één Goddelijk Wezen. Want in Hand. 5 : 3v., 1

Kor. 3 : 16 en 12 : 4 en 6 (welke teksten wij al eerder aangehaald hebben om de evangelijsheid te bewijzen) wordt nadrukkelijk geleerd, dat de Heilige Geest dezelfde God is, Die Jehovah of HEERE genoemd wordt. En hetgeen van Jehovah, de HEERE gezegd wordt, dat eigent de Heilige Schrift ook aan de Heilige Geest toe. Vergelijk maar eens deze onderling overéénkomende teksten: Lev. 16 : 1 en 34, met Hebr. 9 : 7-10, over de enige ingang van de Hogepriester in het Heilige der heiligen; Lev. 26 : 11v. met 2 Kor. 6 : 16; Deut. 9 : 24 met Jes. 63 : 10; Ps. 95 : 7 met Hebr. 3 : 7; Jes. 6 : 9 met Hand. 28 : 25; en Hand. 1 : 16 met id. 4 : 24v. Want in die teksten wordt hetgeen Jehovah, de HEERE, in de Schriften van het Oude Testament zegt, aan de Heilige Geest toegeschreven.

Omdat Hij zo goed als de Vader en de Zoon waarachtig God is. Want Hij is de HEERE, zoals nu bewezen is. Daarom is Hij ook van één en hetzelfde Wezen als de Vader en de Zoon; want de waarachtige God is maar één enig God.

Ook op de volgende twee regels dient men goed te letten:

Allereerst: Dat de Personele en Wezens-eigenschappen de gelijkheid en de eenheid van het Wezen bewijzen; en de personele bewijzen tevens de onderscheiding der Personen.

De tweede regel is: Dat men uit de Wezens-eigenschappen niet besluiten kan het getal van velen, maar wel uit de Personele.

3. Wat het ambt van de Heilige Geest is.

Zijn ambt is: heilig maken. Daarom heet Hij ook in Rom. 1 : 4 de Geest der heiligmaking. (Vgl. N.G.B., art. 9). Onder de heiligmaking worden al Zijn weldaden begrepen, waarvan de zes voornaamste in dit versje voorkomen: De Geest leert en vernieuwt, verenigt van hier Boven, regeert, troost en versterkt degenen die geloven.

De eerste weldaad is: *leren* en *verlichten*, volgens Christus' belofte: „Die zal u alles leren“, Joh. 14 : 13, „Hij zal u in alle waarheid leiden“, id. 16 : 13. De voorbeelden daarvan zijn de Apostelen, die Hij op de Pinksterdag geleerd heeft, daar zij nog totaal onervaren waren in de leer van de dood en van het Koninkrijk van Christus. Daartoe ontstak Hij in hun hart nieuw licht en stortte in hen een wonderlijke kennis van talen uit, volgens de profetie van Joël 2 : 28. Daarom wordt Hij in de Schrift genoemd: „de Geest der waarheid“, Joh. 14 : 17, „de Geest der wijsheid en der openbaring“, Ef. 1 : 17, de „Geest des verstands, des raads, der kennis“, enz.

De tweede is: ons *wederbaren*, of het geloof en de bekering in ons werken, Joh. 3 : 5: „Zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet ingaan“, Matth. 3 : 11: „Ik doop u wel met water tot bekering; maar Die na mij komt zal u dopen met den Heiligen Geest en met vuur.“ Deze Doop, die met de Heilige Geest en vuur geschiedt, is de vernieuwing zelf, die door de uiterlijke dienst van Johannes en anderen betekend was.

De derde is: Dat Hij ons *met Christus* samenvoegt en *verenigt*, opdat wij tot Zijn lidmaten gemaakt, van Hem mogen gedragen, levendgemaakt en al Zijn weldaden deelachtig worden, Joël 2 : 28: „Ik zal Mijnen Geest uitgieten over alle vlees, én

uw zonen en uw dochteren zullen profeteren", 1 Kor. 8 : 11: „Maar gij zijt afgewassen, maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt gerechtvaardigd in den Naam des Heeren Jezus en door den Geest onzes Gods", 1 Kor. 12 : 13: „Ook wij allen zijn door énen Geest tot één lichaam gedoopt", en 1 Joh. 3 : 24: „En hieraan kennen wij dat Hij in ons blijft, namelijk uit den Geest Dien Hij ons gegeven heeft.” Want omdat de Heilige Geest in ons woont, maakt Hij ons tot lidmaten van Christus, opdat wij in Hem, en Hij in ons blijve.

De vierde is: Dat Hij ons bestuurt en *regeert door het Woord*, d.w.z. dat Hij ons door Zijn raad onderricht in al onze handel en wandel, ons buigt om het goede na te volgen, en onze schuldige plicht der liefde aan God en onze naaste te bewijzen. De vruchten van deze regering zijn alle christelijke deugden, zowel van de eerste als van de tweede tafel der Wet, Rom. 8 : 14: „Zovelen als er door den Geest geleid worden, die zijn kinderen Gods", Hand. 2 : 4: De Apostelen „begonnen te spreken met andere talen, zoals de Geest hun gaf uit te spreken.”

De vijfde is: *Dat Hij ons in alle gevaar en tegenheden troost*, Joh. 14 : 16: „Hij zal u een anderen Trooster geven, opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid.” Zo vertroostte Hij de Apostelen op de Pinksterdag, zodat zij die vroeger gevlucht waren en vanwege de vreeze der Joden zich verborgen hadden, na het ontvangen van de Heilige Geest, Hand. 2 : 4, dadelijk in het publiek te voorschijn traden, en er zich over verheugden, dat zij vanwege de belijdenis des Evangelies lijden moesten, Hand. 5 : 41. Daarom wordt Hij de *Trooster* genoemd.

De zesde weldaad is: Dat Hij ons, wanneer wij in leer of leven wankelen, *bevestigt in en verzekert van onze zaligheid*, en dat Christus' weldaden ons zullen bijblijven, zodat wij bewaard worden tot het einde toe. Zo bevestigde Hij de Apostelen, d.w.z. Hij verzekerde hun, die tevoren vreesachtig en met tal van twijfelingen bevangen waren, op de Pinksterdag van de leer der zaligheid; en dat blijkt duidelijk, wanneer men onderling vergelijkt de prediking die Petrus op Pinksteren hield, én de woorden van de (twee) Emmaüsgangers „Wij hoopten, dat Hij was Degene Die Israël verlossen zou.” Daarvan spreekt Christus: „Uw hart zal zich verblijden en niemand zal uwe blijdschap van u wegnemen", Joh. 16 : 22. Daarom wordt Hij „de Geest der sterkte" genoemd, Jes. 11 : 2, en „het onderpand van onze erfenis", Ef. 1 : 14.

Want om deze verschillende ambten en bedieningen worden Hem in de Heilige Schrift tal van erenamen gegeven.

Hij heet daar:

1e. De Geest der aanneming tot kinderen. Want Hij verzekert ons van 's Vaders goedwilligheid jegens ons; en Hij is een Getuige, dat wij in de genade en dat wij kinderen Gods zijn, Rom. 8 : 15v. en id. 5 : 5.

2e. Een onderpand en zegel van onze erfenis. Want Hij verzekert ons van onze zaligheid, 2 Kor. 1 : 22 en 5 : 5, Ef. 1 : 13v.

3e. „Het Leven", of, de Geest des levens.” Want Hij doodt onze oude mens, en maakt de nieuwe levend, Rom. 8 : 2: „De wet des Geestes des levens in Christus Jezus heeft mij vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods.”

4e. „Water", want Hij verkoelt ons in de brand der zonden en der verzoeking; en Hij reinigt ons van de vuilheid daarvan. Ja, Hij maakt ons hart vruchtbaar, opdat wij Gode vruchten der gerechtigheid zouden voortbrengen, Jes. 44 : 3, Ez. 36 : 25 en id. 47 : 1, Joël 2 : 28, Joh. 3 : 5; 4 : 14 en id. 7 : 37-39.

5e. „Vuur", want Hij verbrandt en verkookt in ons de begeerlijkheden en gebreken

des vleses, die maar steeds in ons opkomen; en Hij ontsteekt onze harten in liefde tot God en onze naasten, Matth. 3 : 11.

6e. „Een Fontein des levenden waters", want uit en door Hem vloeien alle hemelse rijkdommen naar ons toe, Jer. 2 : 13, Joh. 4 : 14, Opb. 7 : 17 en id. 21:6.

7e. „De Geest der gebeden", want Hij wekt ons op en onderwijst ons om te bidden, Zach. 12 : 10 en Rom. 8 : 26.

8e. Vreugde-olie, want Hij maakt ons blij, vlug, wakker en vaardig, Ps. 45 : 9, Hebr. 1 : 9.

9e. „De Trooster", want Hij wekt het geloof in ons, reinigt daardoor ons hart en vertroost ons zo, dat wij kunnen roemen in de verdrukkingen, Joh. 14 : 16 en 26; id. 15 : 26 en 17 : 7, Hand. 15 : 9, Rom. 5 : 2.

10e. Onze Advocaat of „Voorspraak", want Hij bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen, Rom. 8 : 26.

11e. De „Geest der waarheid", Joh. 14 : 17, „der wijsheid, des verstands, des raads, der sterkte, der kennis, der vreze des HEEREN", enz., Jes. 11 : 2.

Tegenwerping. Al deze delen van Zijn ambt, ook al eerder genoemd, komen tevens aan de Vader en de Zoon toe. Want naar de algemene regel zijn de werken der Drie-eenheid, aan de creaturen volbracht, aan alle Drie Personen gemeenschappelijk. Daarom behoren die dus niet uitsluitend aan de Heilige Geest, en als Hem alleen eigen toegeschreven te worden.

Antwoord. De werken der Drie-eenheid, die uitwendig aan de schepselen volbracht zijn, zijn wel aan alle Drie Personen gemeen, maar *in deze werken* wordt bij de uitvoering de *natuurlijke orde gehouden*, die *in het Wezen* is: n.l., dat de Vader van Zichzelf, en door de Zoon en de Heilige Geest werkt; de Zoon van de Vader, door Zichzelf en door de Heilige Geest; en de Heilige Geest van die Beiden, door Zichzelf alleen. Wanneer men dit onderscheid opmerkt en in acht neemt, wordt het duidelijk, wat men op dit bezwaar antwoorden moet: Dat n.l. deze delen van het ambt, ook van de Vader en van de Zoon zijn, echter ze) dat Zij die niet door Zichzelf uitvoeren, zoals de Heilige Geest, maar Zij doen die door Hem.

Aanhoudend bezwaar. Maar dan zou men aan de Heilige Geest ook wel als eigen (vermogen) kunnen toeschrijven: de schepping, onderhouding en regering van alle dingen, de verlossing, de vergeving der zonden, enz., die echter eigen werken des Vaders en des Zoons genoemd worden; hoewel de Vader en de Zoon ze ook dóór de Heilige Geest uitvoeren; en dat volgens de uitspraak, Sap. 1 : 7: „De Geest des Heeren vervult de aarde.”

Antwoord. Het zou niet vreemd of ongerijmd zijn, als men dit toegaf. Maar dan moet men erbij zeggen: Dat het niet genoeg is, de Heilige Geest enig werk als (Hem) eigen toe te schrijven, en te zeggen dat Hij dat Zelf uitvoert, maar het is ook nodig te begrijpen, of Hij het zó uitvoert, dat Hij door dat werk bekend wordt. Op die manier is de heiligmaking uitsluitend het werk van de Heilige Geest, want daardoor wordt Hij gekend en daarvan ontvangt Hij Zijn Naam. Maar de schepping die een oorsprong is van alle geschapen dingen; en de onderhouding die een voltooiing der schepping is, wordt aan de Vader als de Fontein der Godheid en van alle Goddelijke werkingen; en de verlossing wordt aan de Zoon, de Middelaar, Die een Offer voor de zonden der wereld geworden is, als eigen werken zeer terecht toegeschreven, echter zó, dat de Heilige Geest van beide niet buitengesloten wordt.

Tegenwerping 2. Ook Saul en Judas hadden de Heilige Geest, en verkregen toch niet de zaligheid, maar zijn verworpen. Daarom is dus de Heilige Geest geen onderpand van onze erfenis.

Antwoord. Dat volgt daar nog niet uit, maar wel dit: Dat sommigen niet de erfenis verkrijgen, ook al hebben zij zelfs de Heilige Geest; hetgeen waar is van mensen die de Heilige Geest hebben, alleen wat bepaalde gaven des Geestes betreft, die de Godzaligen en de huichelaars gemeen zijn, zoals Saul en Judas waren. Maar het is niet waar van degenen die de Geest der aanneming tot kinderen hebben. Daarom ontkennen wij, dat Saul en Judas de Geest der aanneming tot kinderen gehad hebben. Want ze waren huichelaars en niet echt wedergeboren, ook toen zij hun geveinsdheid nog bedekt hielden en echte wedergeborenen schenen te zijn. Christus zal, zoals Hij Zelf verklaart, tot dezulken zeggen, Matth. 7 : 23: „Ik heb u nooit gekend”; en Johannes zegt, 1 Joh. 2 : 19: „Zij zijn uit ons uitgegaan, maar zij waren uit ons niet.”

Aanhoudend bezwaar. En toch is het één en dezelfde Geest.

Antwoord. Het is wel één en dezelfde Geest, maar Hij werkt in allen niet met dezelfde werkingen, 1 Kor. 12 : 4: „Er is verscheidenheid der gaven, doch het is dezelfde Geest.” Hij werkt de aanneming tot kinderen en een waarachtige bekering uitsluitend in de uitverkorenen, Joh. 14 : 17: „den Geest der waarheid, Welken de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet Hem niet en kent Hem niet; maar gij kent Hem, want Hij blijft bij ulieden en zal in u zijn”, Rom. 8 : 16: „Dezelve Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn.” Hier dienen wij dus over de gaven des Heiligen Geestes en haar verscheidenheid wat nader te spreken.

4. Welke en hoe velerlei de gaven des Heiligen Geestes zijn.

Dit zijn alle werkingen, die Hij volgens de delen van Zijn ambt, zoals al eerder verklaard is, in de mensen werkt. Deze gaven zijn tweeërlei: sommige ervan zijn de Godzaligen en goddelozen gemeenschappelijk, andere zijn alleen aan de Godzaligen eigen.

-

De gaven die de *Godzaligen met de goddelozen gemeen* hebben, zijn ook weer tweeërlei: Sommige ervan worden aan bepaalde mensen op bepaalde tijden gegeven, zoals de kennis van talen, voorzeggings van toekomstige dingen, het wondergeloof — welke wonderen de Apostelen en de Oud-Christelijke Kerk nodig hadden, toen het Evangelie voor het eerst verspreid worden moest; en daarom werden ze op een miraculeuze wijze gegeven. Andere gaven zijn voor alle lidmaten en in alle tijden voor de Gemeente nodig, zoals de gave der talen, de uitlegging, de wetenschappen, kunsten, voorzichtigheid, geleerdheid, welsprekendheid en andere meer, die tot onderhoud van de kerkdienst behoren. Deze gaven ontvangt een ieder naar de mate der gave van Christus, volgens de noodzaak van zijn beroep, echter niet op een buitengewone wijze, zoals de Apostelen, maar door arbeid en oefening.

De gaven die aan de Godzaligen eigen zijn, zijn alle onder de naam „heiligmaking” en „aanneming tot kinderen” begrepen; zoals b.v. het rechtvaardigmakend geloof, de wedergeboorte, de ware aanroeping, de liefde, hoop, standvastigheid en volharding. Deze gaven worden alleen aan de uitverkorenen gegeven, wanneer zij bekeerd worden, en worden daarna, wanneer zij voortgaan

en volharden, nog vermeerderd, Joh. 14 : 17: „Welken (Geest) de wereld niet kan ontvangen.”

5. Door Wie de Heilige Geest gegeven wordt.

Hij wordt van de Vader door de Zoon gegeven en gezonden, Hand. 1 : 4: „Hij beval hun, dat zij de belofte des Vaders verwachten zouden”, Joh. 14 : 16 en 26: „Ik zal den Vader bidden en Hij zal u een anderen Trooster geven; Welken de Vader zenden zal in Mijn Naam.”

Ook wordt Hij van de Zoon gegeven en gezonden; maar op deze manier, dat de Zoon Hem zendt van de Vader, van Wie Hijzelf is en werkt, Joh. 15 : 26: „Dien Ik u zenden zal van den Vader”, Joh. 16 : 7: „Indien Ik heenga, zo zal Ik Hem tot u zenden”, Hand. 2 : 33: „Hij dan door de rechterhand Gods verhoogd zijnde en de belofte des Heiligen Geestes ontvangen hebbende van den Vader, heeft dit uitgestort dat gij nu ziet en hoort.” Hieraan wordt een vast bewijs ontleend, om de ware Godheid van Christus krachtig te bevestigen. Want wie bezit enig recht over Gods Geest dan God alleen? Ja, zelfs Christus' menselijke natuur (bezit dat recht m.i.) niet, aangezien die door Hem gemaakt en geheiligd is.

Dat de Heilige Geest van de Vader en de Zoon gegeven wordt, betekent niets anders dan dat de Vader en de Zoon dóór de Heilige Geest krachtig werken; dus zó, dat de wil des Vaders en des Zoons vóórgaat en de wil des Geestes volgt. Want men dient de orde in de Goddelijke Personen in acht te nemen, die zodanig in het werken is, als ze in het Wezen is. De wil des Vaders gaat vóór; de wil des Zoons volgt, en die van de Heilige Geest volgt weer die beide, niet in tijd, maar in orde.

De Heilige Geest wordt gezegd gezonden te worden, niet van de ene plaats naar de andere, of vanwege enige verandering die in God zijn zou; maar omdat God, krachtens Zijn eeuwige en onveranderlijke wil, besloten heeft, bepaalde dingen door de Heilige Geest uit te voeren, en omdat Hij deze Zijn wil, door de werkingen van de Heilige Geest, volbrengt en openbaart.

De oorzaak waarom de Heilige Geest gegeven wordt, is geen andere dan de genadige verkiezing, en de verdiensten en voorbedding des Zoons, Ef. 1 : 3: De Vader heeft „ons gezegend met alle geestelijke zegening in den hemel in Christus”, en vers 4: „Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem vóór de grondlegging der wereld”, Joh. 14 : 16: „Ik zal den Vader bidden en Hij zal u een anderen Trooster geven.” Want daarom wordt Hij ons gegeven, omdat God ons van eeuwigheid, uit genade, in Christus verkoren heeft; en aan anderen wordt Hij niet gegeven, omdat Hij hen niet verkoren heeft. De verkiezing is in Christus geschied, opdat Christus ons door Zijn voldoening zou verdienen: de kwijschelding der zonden, de gerechtigheid en het leven; en opdat Hij ons door Zijn voorbedding deze goederen zou toeëigenen. En Hij wordt, zoals al eerder gezegd is, niet alleen door Hem, maar ook Om Hem of om Zijntwil gegeven, d.w.z. omdat Hij ons door Zijn dood deze gave verdiend heeft en (ons) door Zijn voorbedding altoos bewaart.

6. Aan wie, en in hoever de Heilige Geest gegeven wordt.

De Heilige Geest wordt gezegd gegeven te worden aan hen, aan wie Hij Zijn gaven meedeelt en die Hem belijden. Aangezien nu die gaven verschillend zijn, zoals tevoren al bewezen is, daarom wordt Hij ook op verschillende manier gegeven: aan de één op deze en aan de ander op die manier. Want de één ontvangt andere gaven als de ander. Hij wordt aan de gehele geroepen Gemeente gegeven, zowel aan de

uitverkorenen als aan de huichelaars; maar aan de eerstgenoemde op deze, en aan de anderen op weer een andere manier. Want aan de uitverkorenen worden niet slechts de algemene gaven gegeven, zoals de kennis der talen, of het verrichten van wonderen, profeteren en de gaven die tot een ieders roeping nodig zijn; maar ook de zaligmakende gaven, zoals het geloof, de wedergeboorte en de aanneming tot kinderen, welke de wereld niet ontvangen kan, Joh. 14 : 17. Want behalve het feit, dat de Heilige Geest in hen het licht en de kennis der Goddelijke waarheid ontsteekt, wederbaart Hij ze ook, en begiftigt ze met een waarachtig geloof en bekering. Maar aan de huichelaars worden slechts enkele algemene gaven gegeven, die soms ook wel uitnemend zijn, waarop zij zich beroemen en waarom zij zich verhoovaardigen voor God, Matth. 7 : 22: „Hebben wij niet in Uw Naam duivelen uitgeworpen?" maar de Geest der heiligmaking en van de aanneming tot kinderen ontvangen zij noch bezitten zij; en de gaven die ze hebben, strekken niet tot hun zaligheid — zoals bij de uitverkorenen het geval is, wie alle gaven ter zaligheid dienen, omdat zij aan de gaven des Heiligen Geestes de Gever der gaven, Die in hen woont, kennen en door Zijn getuigenis erin bevestigd worden, dat zij kinderen van God zijn, Rom. 8 : 16, Maar van de huichelaars — hoedanig zij dan ook mogen zijn! — is steeds het Woord van Christus waar: „Ik heb u nooit gekend", Matth. 7 : 23.

Maar de Heilige Geest wordt niet aan hen gegeven, die slapen of die Hem niet begeren, of in de zonden tegen het geweten volharden; maar aan hen, die daarom bidden, die Hem begeren, die berouw over de zonde tonen, en een voornemen hebben om die te vlieden, Luk. 11 : 13: Hij „zal den Heiligen Geest geven dengenen die Hem bidden", Matth. 5 : 6: „Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid; want zij zullen verzadigd worden", Joh. 6 : 37: „en die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen", 1 Tim. 1 : 18v.: Strijd „den goeden strijd, houdende het geloof en een goede consciëntie." En toch werkt ook dezelfde Geest al deze dingen in hen, 1 Kor. 12 : 3: „Niemand kan zeggen Jezus den Heere te zijn, dan door den Heiligen Geest", Rom. 8 : 26: „En desgelijks komt ook de Geest onze zwakheden mede te hulp; want wij weten niet wat wij bidden zullen, gelijk het behoort, maar de Geest Zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen", Fil. 2 : 13: „Want het is God Die in u werkt beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen."

Tegenwerping. Er zijn er velen buiten de Gemeente, die de talen en wetenschappen gekend hebben en nog kennen. Daarom zijn de kennis van talen, geleerdheid, welsprekendheid, enz. geen gaven des Heiligen Geestes, die de Gemeente eigen zijn.

Antwoord. Die buiten de Gemeente zijn, ontvangen wel verschillende gaven. Want velen onder de heidenen waren uitnemend begiftigd met de kennis der talen, kundig in nuttige dingen en bezaten tal van deugden. Doch dit zijn eigenlijk geen bijzondere gaven van de Heilige Geest, maar uitsluitend gaven, hun geschonken door de algemene werking van God, zonder ware kennis Gods, zonder bekering en geloof. Maar alleen in de Gemeente zijn die gaven des Heiligen Geestes, zoals ze gewerkt worden door Zijn bijzondere werking, omdat de Heilige Geest in de Gemeente alleen gekend wordt als de Werkmeester en Schenker daarvan.

7. Hoe de Heilige Geest gegeven en ontvangen wordt.

De Heilige Geest wordt in de regel gegeven en ontvangen door de bediening van het Woord en van de sacramenten, en door het ijverig lezen en overdenken van de hemelse leer. Want het Evangelie is een kracht Gods voor allen die het geloven, d.w.z. het is een krachtig middel, dat de Heilige Geest gebruikt om de harten der uitverkorenen te bewegen, Rom. 1 : 16. En daarom wordt het ook de bediening des Geestes en der gerechtigheid genoemd, 2 Kor. 3 : 8v. Vandaar ook Paulus' uitspraak, in Ef. 1 : 13: „In Welken (n.l. Christus) ook gij zijt, nadat gij het Woord der waarheid, namelijk het Evangelie der zaligheid gehoord hebt; in Welken gij ook, nadat gij geloofd hebt, zijt verzegeld geworden met den Heiligen Geest der belofte"; en: „Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het Woord Gods", Rom. 10 : 17. Zo heeft Hij de bekering in de uitverkorenen gewerkt door de prediking van Petrus, Hand. 2 : 37: „En als zij dit hoorden, werden zij verslagen in het hart en zeiden tot Petrus en de andere Apostelen: Wat zullen wij doen, mannen broeders?" en: „Als Petrus nog deze woorden sprak, viel de Heilige Geest op allen die het Woord hoorden", Hand. 10 : 44. En toen Paulus predikte, wordt van Lydia getuigd, dat „zij acht nam op hetgeen van Paulus gesproken werd", Hand. 16 : 14.

Dit is de gewone weg, waarlangs een ieder lid der Gemeente gegeven wordt wat hem tot de zaligheid nodig is; waarvan het heet: „God heeft den Geest Zijns Zoons uitgezonden in uwe harten", Gal. 4 : 6. En toch is de Heilige Geest niet zo aan deze middelen, namelijk aan het Woord en de sacramenten, gebonden, dat Hij zonder die niets zou kunnen doen; maar Hij werkt vrij, d.w.z. zonder die (middelen), en ook dóór die (middelen), al naardat het Hem behaagt. Want Hij bekeert niet alle hoorders, maar alleen de uitverkorenen. Ook bekeert Hij ze niet alleen door de bediening, maar sommigen ook door andere middelen: b.v. Paulus op weg naar Damascus, Johannes de Doper heiligde Hij al in de schoot van zijn moeder. Dit was een extraordinaire ¹⁾ werking. En men moet er niet aan twifelen, of zo worden er nog vele uitverkoren kleine kinderen geheiligd. Maar hier spreken wij over de volwassenen, in wie de Heilige Geest op een gewone wijze het geloof en de boetvaardigheid werkt, door (middel van) het Woord en de sacramenten, door hun verstand te verlichten met de ware kennis Gods, en door tevens hun harten te vernieuwen, een vurige liefde en begeerte tot Hein in de uitverkorenen werkende, zodat zij met hun gebeden de Geest van God begeren en verkrijgen.

Buiten deze algemene orde, of op een buitengewone manier, wordt de Heilige Geest ook aan velen gegeven, niet alleen onzichtbaar zoals aan Saul en Johannes de Doper, enz. maar ook zichtbaar, zoals aan de Apostelen en de oud-Chr. Kerk: namelijk, toen Hij Zijn gaven gaf door bepaalde uiterlijke tekenen; op welke manier Hij niet meer gegeven wordt, omdat wij nu geen wonderen meer nodig hebben. Kortom, Hij werd steeds onzichtbaar gezonden van het begin der wereld af, en wordt nog (zo) gezonden tot het einde toe. Want Hij heeft door de Profeten gesproken, 2 Petrus 1 : 21: „De heilige mensen Gods, van den Heiligen Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken.” ^En zonder die Geest zou er geen Gemeente zijn of geweest zijn. „Maar zo iemand den Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe", Rom. 8 : 9. En onder het Nieuwe Testament wordt Hij veel overvloediger gezonden dan vroeger onder het Oude verbond, volgens Joëls profetie: „Ik zal Mijn Geest uitgieten over alle vlees", enz., Joël 2 : 28. Evenwel is Hij niet steeds zichtbaar, maar alleen op bepaalde tijden gezonden, n.l. zolang de wonderen, tot verbreiding van het Evangelie, nodig waren.

Hieraan wordt een krachtig bewijs ontleend voor de Godheid van de Heilige Geest. Want aangezien de Heilige Geest door de bediening van het Evangelie

krachtig werkt, besluiten wij daaruit met stelligheid, dat Hij waarachtig God is. Want het is uitsluitend een werk Gods, om door de bediening van Zijn Woord krachtig te werken in de harten der uitverkorenen; zoals Paulus daarvan spreekt in 1 Kor. 3 : 7: „Zo is dan noch hij die plant iets, noch hij die nat maakt, maar God Die den wasdom geeft.”

Bovendien wordt Hij *ontvangen*:

1e. door het geloof; want Paulus zegt, dat de Efeziërs door de Heilige Geest verzegeld waren, nadat zij geloofd hadden, Ef. 1 : 13; en Christus zegt, dat de wereld de Heilige Geest niet kan ontvangen, want zij ziet Hem niet, en kent Hem niet, Joh. 14 : 17. 2

2e. Door gebeden, Luk. 11 : 13: „Hij zal den Heiligen Geest geven dengenen die Hem bidden.”

Tegenwerping. Maar het geloof is toch een gave en vrucht van de Heilige Geest¹ 1 Kor. 12 : 9, Gal. 5 : 22. Daarom gaat de Heilige Geest aan het geloof vooraf, en wordt niet pas door het geloof ontvangen. En dat moet men ook vaststellen van de gebeden, die eveneens van de Heilige Geest voortkomen. En daarom hebben deze oefeningen dan pas plaats, nadat de Heilige Geest ontvangen is, 1 Kor. 12 : 3: „Niemand kan zeggen Jezus den Heere te zijn, dan door den Heiligen Geest.”

Antwoord.

1e. De werking van de Heilige Geest is er van *nature* voor het geloof, maar wat de *tijd* betreft, is zij er *tegelijk* mét het geloof. Want het beginsel des geloofs is de ontvangst van de Heilige Geest.

2e. Wanneer het geloof begonnen is, dan wordt de Heilige Geest daardoor ontvangen; en eenmaal ontvangen, werkt Hij door het geloof de andere gaven en de gebeden in ons, zoals er gezegd wordt: Het geloof is „door de liefde werkende”, Gal. 5 : 6; en: „door het geloof worden de harten gereinigd”, Hand. 15 : 9.

8. Hoe de Heilige Geest bewaard wordt.

Dit geschiedt door dezelfde middelen, als waardoor Hij gegeven en ontvangen wordt.

1e. Door een ijverig gebruik maken van de kerkdienst, Ef. 4 : 11: „Dezelve heeft gegeven sommigen tot Apostelen en sommigen tot Profeten (vers 12), tot de volmaking der heiligen, tot opbouwning des lichaams van Christus, (vers 13) totdat wij allen zullen komen tot de enigheid des geloofs”, enz.

2e. Door een voortdurende overdenking der leer, en een ijverige begeerte om daarin toe te nemen: „Zijn lust is in des HEEREN wet, en hij overdenkt zijn wet dag en nacht. Want hij zal zijn als een boom, geplant aan waterbeken”, Ps. 1 : 2v. „Het Woord van Christus wone rijkelijk in u in alle wijsheid; leert en vermaant elkander”, enz., Kol. 3 : 16.

3e. Door een voortdurende boetvaardigheid en een ernstig voornemen om de zonden tegen het geweten te vermijden, Matth. 13 : 12 : „Wie heeft, dien zal gegeven worden en hij zal overvloedig hebben”; Openb. 22 : 11: „Die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd werde; en die heilig is, dat hij nog geheiligd worde”; Ef. 4 : 30: „Bedroeft den Heiligen Geest Gods niet, door Welken gij verzegeld zijt tot den dag der verlossing.” Hierbij behoort ook het mijden van verkeerde gezelschappen en van de gelegenheden om te zondigen.

4e. Door een ernstige en gedurige aanroeping van God, Luk. 11 : 13: „Hoeveel te meer zal de hemelse Vader den Heiligen Geest geven dengenen die Hem bidden?.” En David bidt in Ps. 51 : 13: „Neem Uwen Heiligen Geest niet van mij”; in Matth. 17 : 21 zegt Christus: „Dit geslacht vaart niet uit dan door bidden en vasten.” Hierbij behoort ook des christens wapenrusting, naar Paulus' woorden in Ef. 6 : 11-18.

5e. Door met Gods gaven te woekeren, d.w.z. dat wij die tot eer van God en tot zaligheid van onze naaste aanwenden, Luk. 22 : 32: „En gij, als gij eens zult bekeerd zijn, zo versterk uwe broederen”; Luk. 19 : 13 en 26: „Doet handeling totdat ik kome. Want Ik zeg u, dat een iegelijk die heeft, zal gegeven worden; maar van dengene die niet heeft, van dien zal genomen worden wat hij heeft”, d.w.z. ook hetgeen hij „meent te hebben”, Luk. 8 : 18.

9. Of men de Heilige Geest verliezen kan, en zo ja, hoe?

De uitverkorenen die echt wedergeboren zijn, kunnen de Heilige Geest niet geheel en al of uiteindelijk verliezen. *Niet geheel en al*, n.l. zó dat zij de zaligmakende gaven van de Heilige Geest, of de Geest der wedergeboorte ten enenmale verliezen. *Evenmin uiteindelijk*, d.w.z. dat zij tot het einde toe zouden volharden in de zonden, waarmee zij de Heilige Geest bedroefd hebben; neen, want zij worden door Zijn genadewerkingen weer tot ware droefheid daarover, en tot oprechte bekering gebracht. De waarheid daarvan blijkt duidelijk uit de getuigenissen van de Heilige Schrift. De Heere Christus zegt immers met nadruk in Joh. 14 : 16: „Ik zal den Vader bidden en Hij zal u een anderen Trooster geven, opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid.” Werkelijk! de Heilige Geest is dat water, dat — als iemand het van Christus ontvangt en het drinkt — in hem worden zal tot een fontein van water, die opspringt tot in het eeuwige leven, Joh. 4 : 14; zoals dit immers in Joh. 7 : 38v. uitgelegd wordt: „Die in Mij gelooft, gelijkerwijs de Schrift zegt, stromen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien. (En dit zeide Hij van den Geest, Denwelke ontvangen zouden die in Hem geloven).” En daarom wordt de Heilige Geest ook het „onderpand van onze erfenis, tot de verkregen verlossing” genoemd, Ef. 1 : 14, „door Welken gij verzegeld zijt tot den dag der verlossing”, Ef. 4 : 30; en in 1 Jobs. 3 : 9 staat geschreven van degenen die door de Heilige Geest werkelijk wedergeboren zijn: „Een iegelijk die uit God geboren is, die doet de zonde niet, want Zijn zaad blijft in hem; en hij kan niet zondigen (namelijk niet als „een dienstknecht der zonde”, Joh. 8: 34), want hij is uit God geboren.” Wij geloven en belijden dus, dat de ware uitverkorenen wedergeboren kinderen Gods soms wel eens door hun eigen schuld, van(wege) hun geestelijke vijanden: het vlees, de wereld en de duivel, tot zware en gruwelijke zonden kunnen, ja zelfs metterdaad wel vervoerd worden; en dat zij daardoor de Heilige Geest zeer bedroeven en hun geweten ernstig kwetsen, hun geloof en de ervaring van Gods genade hoogst verzwakken, maar toch de Geest der wedergeboorte niet ten enenmale verliezen, en door Hem uiteindelijk of tot het einde toe niet verlaten worden. (Vgl. ook D.L., V, art. 4).

En hoewel Gods macht, waardoor Hij de ware gelovigen in de genade bevestigt en bewaart, sterker is dan dat zij door het vlees zou kunnen overwonnen worden, zo worden nochtans de bekeerden door God niet altijd zo geleid en bewerkt, dat zij in sommige bijzondere daden, door hun eigen schuld, van de leiding der genade niet zouden kunnen afwijken en door de begeerlijkheden des vleses verleid worden en die navolgen. Daarom moeten zij voortdurend waken en bidden, opdat zij niet in

verzoeking geleid worden. Want als zij dat niet doen, kunnen zij niet alleen door het vlees, de wereld en de satan tot zware en gruwelijke zonden meegesleurd worden, maar worden ze dan ook, door Gods rechtvaardige toelating, wel daaraan overgegeven; zoals de droevige val van David, Petrus en van andere heiligen, die ons in de Heilige Schrift beschreven wordt, bewijst (Vgl. D.L. V, art. 5-8).

Tegenwerping. De Heilige Geest week van Saul. En Saul was een uitverkorene. Dus wijkt de Heilige Geest ook wel (eens) van de uitverkorenen.

Antwoord. Van Saul is de Geest der wedergeboorte en der aanneming tot kinderen niet geweken — want Die heeft hij nooit gehad — maar wel de Geest der profetie en andere gaven, die God hem, als koning, zeer heerlijk gegeven had. Bovendien was Saul geen uitverkorene, dan alleen tot het koningschap, zoals Judas tot het apostelschap, Joh. 6 : 70v., maar niet tot het eeuwige leven. Want die daarvoor uitverkoren zijn, zullen nimmer de Geest der aanneming tot kinderen gans en al verliezen. Want zij kunnen niet verloren gaan, Joh. 10 : 28, Matth. 24 : 24, 1 Joh. 3 : 9.

Aanhoudend bezwaar. David verloor toch ook de Geest der wedergeboorte. Want hij bidt: „Geef mij weder de vreugde Uws heils”, Ps. 51 : 14. Daarom kan men de Geest der wedergeboorte wel verliezen.

Antwoord. De heiligen kunnen Hem niet gans en al of uiteindelijk verliezen. Want het kan niet gebeuren, dat de uitverkorenen geen overblijfselen der wedergeboorte zouden houden, aangezien zij niet van ganser harte, maar uit zwakheid des vleses zondigen, omdat zij nog niet geheel en al wedergeboren zijn, 1 Joh. 3 : 9. Dit leert ons Davids voorbeeld. Hij had wel de vrolijkheid van hart en de reinheid van het geweten verloren, enz. zodat hij bidt, of God hem die wil teruggeven. Maar hij had de Heilige Geest niet geheel en al verloren. Want in vers 13 bidt hij: „Neem Uwen Heiligen Geest niet van mij.” En daar blijkt dus uit, dat Hij Die niet gans en al miste.

Dit onderscheid dient men in het oog te houden, om de kwestie te kunnen beantwoorden: „Hoe het mogelijk is, dat de zaligheid en volharding der uitverkorenen zeker zijn kan, aangezien zij soms tot droefheid vervallen en de werkingen des Heiligen Geestes komen te missen, en het gevoel van Zijn genade tijdelijk verliezen.” Het antwoord op die vraag luidt: Dat hun zaligheid toch zeker blijft, omdat zij nimmermeer gans en al of tot het einde toe van de Heilige Geest beroofd worden.

De werking van de Heilige Geest wordt gemist, en het gevoel van Zijn genade verloren door het tegengestelde, als waardoor zij bewaard wordt:

1e. door verachting van de kerkdienst.

2e. Wegens het verzuim in het onderzoek en de overdenking van de hemelse leer. Daarom gebiedt Paulus, dat Timothéüs, de gave Gods opwekken zal, en wel met lezen, vermanen en leren, 2 Tim. 1 : 6 en 4 : 13 en 16.

3e. Door vleselijke zorgeloosheid en door zichzelf over te geven aan zonden tegen het geweten.

4e. Door het nalaten van de gebeden en het aanroepen van God.

5e. Door de gaven des Heiligen Geestes te misbruiken tot ijdele eer en ontstichting; namelijk, wanneer zij niet besteed worden tot eer van God en tot nut der Gemeente, Luk. 19 : 26: „Een iegelijk die heeft, zal gegeven worden; maar van dengene die niet heeft, van dien zal genomen worden ook wat hij heeft”; en dat is, zoals er staat in Luk. 8 : 18: „hetgeen hij méént te hebben.”

10. *Waarom en hoezeer de Heilige Geest nodig is.*

Hoezeer en om welke redenen de Heilige Geest nodig is, bewijzen de volgende Schriftuurplaatsen heel duidelijk. Joh. 3 : 5: „Zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet ingaan"; 1 Kor. 15 : 50: „Vlees en bloed kunnen het Koninkrijk Gods niet beërven"; 2 Kor. 3 : 5: „Niet dat wij van onszelven bekwaam zijn iets te denken als uit onszelven; maar onze bekwaamheid is uit God"; en Rom. 8 : 9: „Maar zo iemand den Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe." En daaruit trekken wij dus de volgende conclusie, n.l. dat wij zonder die Geest niets goeds kunnen denken, niet wedergeboren worden, geloven, Gode gehoorzaam zijn, kinderen Gods en erfgenamen des eeuwigen levens worden; hetgeen ons hoogst nodig is tot zaligheid. Maar wij kunnen niet één van deze dingen verkrijgen zonder de Heilige Geest, vanwege de blindheid en verdorvenheid van onze natuur. Daarom is ons de Heilige Geest ter zaligheid volstrekt noodzakelijk.

11. *Waaraan men weten kan dat de Heilige Geest in ons woont.*

De kenmerken van de aanwezigheid van de Heilige Geest in ons, zijn Zijn werkingen en weldaden die wij in ons gevoelen, n.l. een ware kennis Gods, Jes. 11 : 2; de wedergeboorte, Joh. 3 : 5; het geloof, 2 Kor. 4 : 13; de vrede der consciëntie, Rom. 5 : 1; de liefde Gods, door de Heilige Geest in onze harten uitgestort, id. 5 : 5; het getuigenis des Heiligen Geestes, Die met onze geest getuigt, dat wij kinderen Gods zijn; id. 8 : 16; een vrolijkheid onder het kruis en vertroosting in de dood, Rom. 5 : 3; een ernstig voornemen om God gehoorzaam te zijn, en in het geloof te volharden, Rom. 8 : 35 en 39; vurige gebeden en zuchtingen, id. 8 : 26v., en een oprechte belijdenis van Christus: „Niemand kan zeggen Jezus den Heere te zijn, dan door den Heiligen Geest", 1 Kor. 12 : 3. Kortom: wij weten dat de Heilige Geest in ons woont, aan een oprecht geloof en aan ware boetvaardigheid des levens.